

De terugkeer

NICK VAN LIERE

In het schuchtere licht van een vroege ochtend in juni zit een man op de stoep voor zijn huis. Hij stinkt naar lafheid, die opstijgt uit zijn poriën en omhoog damp uit zijn water dat hij zojuist tegen de karmozijnrode meidoorn heeft geloosd. Zijn decorum is hij kwijtgeraakt in een vaag besef van onomkeerbaarheid, die avond, jaren geleden toen hij de deur dicht trok en alles achterliet. Nu is hij een voorbijganger in zijn eigen straat, verdwaald in zichzelf en in het leven.

Daarbinnen, in dat vrouwenbed, het enige dat beslapen wordt, heerst de stilte van de zachte adem. Hij wil maar durft de bel niet te beroeren. Hij voelt zich nog voor hij hen heeft gezien een vreemde voor zijn kinderen. Hij ziet hun schuwe blikken nog voor ze geworpen zijn, hij begrijpt hun verbazing nog voor die in hun ogen staat. Hun schrik kruipt over zijn rug. Maar vooral vreest hij de vergruizing in haar blik.

De duisternis begint te krimpen in het licht van de opkomende zon. Stram staat hij op en loopt de straat uit, op zoek naar beelden van herkenning. Rondwalend ontdekt hij weer het stadje waaruit hij toen als een schim weggeslopen is. De stille buurten en, in de verte, de eerste klanken van de werf. Hij herkent de vroege roffels op het metaal. Een melkboer zet de flessen rinkelend voor de deuren. Geluid dat een geheugen heeft.

Niet veel later vindt hij zich terug op de dijk en snuift het zilt op. Hij knielt aan de vloedlijn, op het glibberig ziewier dat in kluwen aangespoeld is en waaruit kleine krabben zich worstelend naar boven werken in een faunisch Luctor et Emergo. Hij vist een tussen het wier verdwaalde mossel op en trekt de baard er af. Met zijn duim drukt hij de pokken van de blauwzwarte schelp. Het roept beelden op uit betere tijden,

waarin hij Martha liefkozend in de armen nam en ze elkaar de woorden van hun liefde toefluisterden. In gedachten streeft hij weer haar blanke huid en rode haren. Die tijd zonder lafheid, waar schaamte in de schaduw lag. Hij luistert naar het getij dat zijn golven neerslaat op de kust en naar het tierend foerageren van de meeuwen. Verder weg, voorbij de verraderlijke zandbanken, waar in dit jaargetijde de zeehonden liggen te zonnen als de dag gevorderd is, verwaaien rookpluimen boven de kustvaarders op weg naar Antwerpen.

Een scheepshoorn doet hem opschrikken uit zijn gepeins. Hij beseft dat hij een besluit moet nemen. Keert hij om, dan is er geen weg terug. Maar voor de vernederende terugkeer is moed nodig. En moed is niet zijn sterkste wapen.

Hij was gegaan zonder afscheid. In woord noch gebaar. Weggeglipt als een dief onder dekking van de schemering, gedreven door een onstuitbare angst voor de toekomst. De verantwoordelijkheid voor het leven had hem bij de strot gepakt, had hem overvallen in een paniek alsof de dood hem kwam halen. Toen de kinderen op bed lagen en Martha even bij de buurvrouw was had hij wat kleren gepakt en geld en was gegaan, leeg als een aangespoelde schelp.

Hij staart naar het nummer naast de bel. Een zwarte 7 op een wit metalen plaatje, vastgeschroefd in grijs beton. Een naoorlogse woning in een blok waarin elk huis op het andere lijkt. Drie blokken met achterom een brandgang die als een verstoofd kruis van kolengruis de tuintjes doorsnijdt. Waar zich over heggen en tussen heesters de gesprekken van alledag afspelen. Kabbelend en stroperig, met, eens in de zoveel jaar, een sterfgeval of geboorte als rimpeling in het bestaan. De

voorspelbaarheid van morgen die net als vandaag op de dag van gisteren lijkt. De krakende deur van het schuurtje als hij zijn fiets pakte. Het piepende hekje, waarover hij zich elke vroege ochtend boog, als hij op weg ging naar de bakkerij en dat hij zachtjes sloot om niemand te wekken. Het knerpen van de banden op het gruis, daarna de hoek om bij het oude kerkhof. De huizen en straten in al hun seizoenen met altijd die zeewind, bokkend in de bomen, om tegen op te beuken. *Dag na dag, jaar na jaar. Leven dat verstopt raakte in de strooppot van de tijd.*

Het witte knopje van de bel staart hem aan als een oog dat hem doorziet. Hij brengt zijn vinger er naar toe. In de verte start iemand een haperende motor. Hij trekt zijn hand terug en duwt het klepje van de brievenbus voorzichtig omhoog. Hij kijkt naar binnen. Aan de kapstok hangt een bruine mantel en twee kinderjasjes. Op de plank erboven ligt haar bruine hoed met voile. De herinnering kerft zijn geheugen. Zijn hart *tamboert zijn trommelvliezen. Nog steeds is daarbinnen de slaap niet ontwaakt. Geen geluid dringt van binnen door. Het schrille gerinkel van de deurbel davert door het huis. Verschrikt doet hij een stap achteruit. Hij hoort gestommel op de trap.*

'Mama, mag ik open doen?' Een hoge meisjesstem klinkt opgewonden van achter de deur waar door het glas vlekkerige gestalten bewegen.

'Op dit uur van de dag, wie kan dat nu zijn?'

De stem van Martha jaagt koortsig door zijn bloed. Er wordt gemorreld aan het slot. 'Ik kan niet bij de knip', hoort hij nog. Twee paar ogen, helder blauwe en steenkoolbruine, de slaap nog nauwelijks uitgewassen, gaan verscholen achter een half

geopende deur. Hun moeder staat achter hen. Ze duwt de deur verder open. Verbaasd staren ze vroege ochtend in. 'Wie kan dat in 's hemelsnaam geweest zijn?', zegt ze tegen de meisjes. Ze loopt naar voren en tuurt de straat in. Even trekt een gedachte haar hart open. Dan haalt ze haar schouders op en gaat naar binnen. 'Kom, het is tijd voor het ontbijt.'